

883.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 12 listopada 1927 r.

o obowiązku dostarczania środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji oraz ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Za środki przewozowe w rozumieniu niniejszego rozporządzenia uważa się: wozy z zaprzęgiem zwierzęcym, zwierzęta z uprzężą pociągową, zwierzęta wierzchowe i juczne z rządem, środki przewozowe wodne, samochody, motocykle, rowery i samoloty.

Art. 2. Do dostarczania na rzecz wojska w czasie pokoju środków przewozowych, wymienionych w art. 1, są obowiązane w zakresie, określonym niniejszym rozporządzeniem, osoby fizyczne i prawne, mające je w swem władaniu.

Art. 3. Obowiązek dostarczenia środka przewozowego polega na dostarczeniu uprawnionemu do korzystania ze świadczeń, określonych w niniejszym rozporządzeniu, środka przewozowego, zdolnego do przewożenia osób i rzeczy wraz z potrzebną obsługą, zdolną do jego prowadzenia.

Przez czas pełnienia obowiązku obsługa powinna utrzymywać środek przewozowy w stanie zdolnym do użytku.

Art. 4. Obowiązek dostarczenia środków przewozowych nakładać należy na osoby, obowiązane do świadczeń w myśl art. 2, o ile możliwości kolejno, równomiernie i z uwzględnieniem stosunków gospodarczych i zawodowych, w szczególności zaś przy uwzględnieniu ilości środków przewozowych, znajdujących się we władaniu poszczególnych osób.

Środków przewozowych nie można żądać od osób, zamieszkałych w odległości większej niż 10 klm. od miejsca, do którego dany środek przewozowy ma być dostarczony, o ile wyjątkowe względy nie nakażą przekroczenia tej odległości.

Upoważnia się Ministra Spraw Wewnętrznych do wydania w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i innymi zainteresowanymi ministrami w drodze rozporządzenia przepisów o sposobie przestrzegania kolejności przy powoływaniu do świadczeń.

Art. 5. Od obowiązku dostarczania środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju są zwolnione następujące osoby:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej,
- 2) osoby, korzystające w myśl prawa międzynarodowego z prawa zakrajowości, oraz konsulowie zawodowi państw obcych, o ile są obywatelami państwa wysyłającego, z zastrzeżeniem wzajemności,
- 3) funkcjonariusze państwowi, samorządowi, osoby, będące w czynnej służbie wojskowej, oraz duchowni uznanych przez Państwo wyznań religijnych,

o ile posiadane przez te osoby środki przewozowe są im niezbędnie potrzebne celem wykonywania służby, względnie posług religijnych.

Ponadto nie mogą być przedmiotem świadczeń:

1) środki przewozowe państwowych urzędów, zakładów i przedsiębiorstw, tudzież środki przewozowe związków komunalnych;

2) środki przewozowe przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych z zastrzeżeniem wzajemności;

3) środki przewozowe, służące do przewożenia poczty, tak należące do zarządu pocztowego, jak i do osób prywatnych;

4) środki przewozowe niezbędne do działalności instytucji użyteczności publicznej;

5) środki przewozowe koncesjonowanych przedsiębiorstw samochodowych, lotniczych lub żegludowych, o ile przedsiębiorstwa te utrzymują stałą komunikację pomiędzy poszczególnymi miejscowościami;

6) środki przewozowe niezbędne do działalności publicznych niepaństwowych szkół rolniczych oraz zarejestrowanych przez Ministerstwo Rolnictwa prywatnych stacji i pól doświadczalnych oraz ferm;

7) ogiery i klacze pełnej krwi angielskiej tudzież ogiery i klacze innych ras fizjologicznie czystego pochodzenia, posiadające zaświadczenia, uznane przez Ministerstwo Rolnictwa;

8) ogiery, posiadające świadectwo uznania, i klacze zarodowe w warunkach, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 1925 r. o nadzorze państwowym nad ogierami i rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. № 17, poz. 113);

9) klacze wysokożrebne oraz klacze ze źrebiętami ssąciami w okresie dwóch miesięcy;

10) konie, pracujące w kopalniach pod powierzchnią ziemi.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych tudzież innymi zainteresowanymi ministrami może w drodze rozporządzenia zwolnić także inne kategorie osób oraz środków przewozowych od obowiązku ich dostarczania na rzecz wojska w czasie pokoju.

Art. 6. W czasie trwania stanu wyjątkowego, w wypadkach klęsk żywiołowych oraz w wypadkach zarządzenia asystencji wojskowej mogą być wyjątkowo przedmiotem świadczeń, o ile dostarczenie innych środków przewozowych w odpowiedniej ilości i na czas jest niemożliwe lub też może nastąpić tylko z niestosunkowymi trudnościami, także środki przewozowe, wymienione w art. 5 pkt. 4, 5 i 6, oraz środki przewozowe związków komunalnych.

Art. 7. Do korzystania ze środków przewozowych są uprawnione oddziały wojskowe na podstawie dokumentu marszowego tudzież poszczególne osoby, pełniące czynną służbę wojskową, na podstawie piśmiennego rozkazu wyjazdu, o ile na dokumencie marszowym lub rozkazie wyjazdu jest uwiidocznione uprawnienie do korzystania ze świadczeń, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Ze świadczeń tych można korzystać tylko w celu odbycia podróży służbowej, uskutecznienia służbowego przewozu rzeczy lub też uskutecznienia przewozu osób lub rzeczy w związku z podróżą służbową—i to

w rozmiarach koniecznych dla osiągnięcia celu podróży lub przewozu.

Art. 8. Dostarczenie środka przewozowego następuje na podstawie piśmiennego zapotrzebowania.

Prawo ich wystawiania przysługuje Ministrowi Spraw Wojskowych oraz władzom i organom wojskowym, upoważnionym przez Ministra Spraw Wojskowych.

W wypadkach, przewidzianych w art. 6, wystawienie zapotrzebowania może nastąpić bezpośrednio przez uprawnionego do korzystania ze świadczeń, o ile na rozkazie wyjazdu lub dokumencie marszowym jest uwidocznione uprawnienie do wystawiania zapotrzebowań bezpośrednio przez uprawnionego.

W zapotrzebowaniu należy wskazać rodzaj i ilość środków przewozowych, czas i miejsce, gdzie mają być dostawione, tudzież przypuszczalny czas, w ciągu którego środek przewozowy będzie używany.

Art. 9. Uprawniony do korzystania ze środka przewozowego zgłasza zapotrzebowanie u władzy lub organu, do których należy wydanie nakazu dostarczenia środka przewozowego.

Nakaz wydają zarządy gmin miejskich i wiejskich. Na obszarze b. zaboru rosyjskiego w wypadkach niecierpiących zwłoki uprawnienie powyższe przysługuje sołtysom.

Ministrowie Komunikacji, Przemysłu i Handlu oraz Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych określają drogą rozporządzenia, które władze lub organa są właściwe do wydawania nakazów dostarczenia jako środka przewozowego środków przewozowych wodnych oraz samolotów.

Na podstawie zapotrzebowania władze lub organa powołane do wydania nakazu wystawiają piśmienny nakaz dostarczenia środka przewozowego, który powinien zawierać następujące dane:

- 1) wskazanie osoby, która zostaje wyznaczona do spełnienia obowiązku dostarczenia środka przewozowego,
- 2) oznaczenie jakości i ilości środków przewozowych,
- 3) oznaczenie obsługi, jaka ma być oddana do dyspozycji uprawnionemu,
- 4) oznaczenie czasu i miejsca dostarczenia środka przewozowego,
- 5) oznaczenie czasu, przez który środek przewozowy przypuszczalnie będzie używany,
- 6) oznaczenie wysokości stawki wynagrodzenia,
- 7) pouczenie o skutkach karnych, jakie pociąga za sobą zawinione niewykonanie obowiązku dostarczenia środka przewozowego.

Nakaz zostaje niezwłocznie skierowany do osoby wskazanej w nakazie celem wykonania.

Art. 10. Gdy zachodzą wypadki, przewidziane w art. 6, a zwłoka w uzyskaniu środka przewozowego grozi niebezpieczeństwem, władze zaś lub organa, powołane do wydania nakazu dostarczenia środka przewozowego, nie są na miejscu obecne, uprawniony do korzystania ze świadczeń może zwrócić się bezpośrednio do posiadacza środka przewozowego z żądaniem natychmiastowego dostarczenia go.

Żądanie to następuje na piśmie i zastępuje piśmienny nakaz dostarczenia środka przewozowego.

Art. 11. Osoby, wyznaczone w nakazie do spełnienia obowiązku dostarczenia środka przewozowego, są obowiązane oddać go do dyspozycji uprawnionemu w stanie zdatnym do użytku oraz w czasie i miejscu, wskazywanych w nakazie, wraz z potrzebną obsługą.

Art. 12. O ile osoba, wyznaczona w nakazie do spełnienia obowiązku dostarczenia środka przewozowego, obowiązkowi temu nie uczyniła zadość, wówczas władza lub organ, który wydał nakaz, dostarcza uprawnionemu innemu środka przewozowego.

Art. 13. Czas pozostawiania środka przewozowego w dyspozycji uprawnionego nie może przekraczać 24 godzin.

Zatrzymanie środka przewozowego ponad powyższy okres czasu może nastąpić jedynie w wypadkach niemożności uzyskania na czas innego środka przewozowego na zasadach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, jednak i w tym wypadku po upływie następnych 12 godzin środek przewozowy musi być zwolniony.

Art. 14. Korzystający ze środka przewozowego powinien z chwilą jego zwolnienia zaświadczyć piśmiennie kierowcy (woźnicy), przez ile godzin z niego korzystał, wręczając mu odpowiednie potwierdzenie.

Art. 15. Za spełnienie obowiązku dostarczenia środka przewozowego należy się wynagrodzenie wedle stawek, ustalanych co roku w miesiącu styczniu przez wojewodów w porozumieniu z właściwymi dowódcami okręgu korpusu oraz delegatami izb skarbowych i ogłaszanych w dziennikach urzędowych województw dla poszczególnych powiatów i poszczególnych środków przewozowych.

Stawki wynagrodzenia określane będą wedle rzeczywistych kosztów utrzymania środka przewozowego i obsługi przez okres czasu, potrzebny dla spełnienia obowiązku świadczenia, i mają uwzględniać także ewentualne zużycie środka przewozowego.

Art. 16. W wypadku zniszczenia, uszkodzenia lub utraty środka przewozowego, które nastąpiło w czasie lub w następstwie pełnienia świadczenia bez winy właściciela lub też obsługi, należy się odszkodowanie ze Skarbu Państwa.

Ustalenie wysokości odszkodowania następuje przez władzę powiatową administracji ogólnej. O ile interesowany czuje się pokrzywdzony wysokością przyznanej mu przez władzę administracyjną odszkodowania, może w ciągu miesiąca od dnia doręczenia orzeczenia dochodzić swych roszczeń na drodze sądowej.

Art. 17. Wynagrodzenie za dostarczenie środka przewozowego wypłaca natychmiast świadczącemu korzystający ze środka przewozowego po jego zwolnieniu (art. 14). Wypłata powinna być skuteczniejsza w obecności organów zwierzchności gminnej, a w razie ich nieobecności w miejscu zwolnienia — w obecności dwóch świadków.

Gdy zapłata wynagrodzenia nie może nastąpić natychmiast z przyczyn niezależnych od korzystającego ze środka przewozowego, wypłata wynagrodze-

nia następuje za pośrednictwem władzy powiatowej administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczącego, najdalej w terminie jednego miesiąca od dnia zwolnienia środka przewozowego.

Art. 18. Niewykonanie obowiązku dostarczenia środka przewozowego choćby z niedbalstwa jest karane grzywną do wysokości 400 zł. lub też aresztem do 4 tygodni, albo obu karami łącznie, o ile czyn nie ma cech przestępstwa, zagrożonego karą surowszą.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie w wymiarze ponad 4 tygodnie.

Art. 19. Do orzekania o czynach karalnych, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, powołane są władze powiatowe administracji ogólnej.

Przeciwko orzeczeniu władzy powiatowej administracji ogólnej można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obowiązujących dla I instancji sądowej. Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z r. 1877 stosuje się przepisy o policyjnych zarządzeniach karnych.

Art. 20. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w trzy miesiące po ogłoszeniu.

Z dniem tym tracą moc wszelkie przepisy, normujące obowiązek ludności dostarczania środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Załuski*

Minister Skarbu: *G. Czechołowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meyszłowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*